

**ՀՀ ԿՐԹՈՒԹՅԱՆ, ԳԻՏՈՒԹՅԱՆ, ՄՇԱԿՈՒՅԹԻ ԵՎ ՍՊՈՐՏԻ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ
«ՎԱՆԱԶՈՐԻ Հ. ԹՈՒՄԱՆՅԱՆԻ ԱՆՎԱՆ ՊԵՏԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՄԱՐԱՆ» ՀԻՄՆԱԴՐԱՄ**

Հաստատված է ամբիոնի նիստում

Արվեստի և սպորտի

ամբիոնի անվանումը

Ամբիոնի վարիչ՝ Ա. Ա. Բարսեղյան /Ա.Ա.Հ/

Արձանագրություն № 3

«12» սեպտեմբեր 2023 թ.

ԱՍ/բ-044   ՀԱՅ և ՀԱՄԱՇԽԱՐՀԱՅԻՆ ՃԱՐՏԱՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՊԱՏՄՈՒԹՅՈՒՆ

/Դասիչ, դասընթացի անվանում/

ՈՒՍՈՒՄՆԱՄԵԹՈՂԱԿԱՆ ՓԱԹԵԹ

Մասնագիտություն՝ 011401.00.6 ՄԱՄՆԱԳԻՏԱԿԱՆ ՄԱՆԿԱՎԱՐԺՈՒԹՅՈՒՆ

/դասիչ, մասնագիտության լրիվ անվանումը/

Կրթական ծրագիր՝ 011401.11.6 - «Կերպարվեստ»

/դասիչ, կրթական ծրագրի լրիվ անվանումը/

Որակավորման աստիճան՝

Մանկավարժության բակալավր

/բակալավր, մագիստրատուրա/

Ամբիոն՝

Արվեստի և սպորտի ամբիոն

/ամբիոնի լրիվ անվանումը/

Ուսուցման ձևը՝

Առկա

/առկա, հեռակա/

Կուրս/կիսամյակ

առկա- 4-րդ կուրս, 1-ին կիսամյակ

Դասախոս(ներ)՝

Հ. Չատինյան

/անուն, ազգանուն/

Էլ. հասցե/ներ՝ chatinyan.2015@mail.ru

Վանաձոր- 2023թ.

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

1.	Դասընթացի դերը և տեղը կրթական ծրագրում	3
2.	Դասընթացի նպատակը և խնդիրները	3
3.	Դասընթացին մասնակցելու նախնական մուտքային գիտելիքները, կարողությունները և հմտությունները	4
4.	Դասընթացի կրթական վերջնարդյունքները	4
5.	Դասընթացի դերը կրթական ծրագրի շրջանավարտների գիտելիքների, կարողությունների և հմտությունների ձևավորման հարցում ըստ աշխատաշուկայի պահանջների	6
6.	Դասընթացի ծավալը, ուսումնական աշխատանքի տեսակները, արդյունքների ամփոփման ձևերը	6
7.	Ուսումնական աշխատանքները տեսակները	7
8.	Դասավանդման մեթոդներ.....	7
9.	Ուսումնառության մեթոդները	7
10.	Դասընթացի համառոտ բովանդակությունը, ուսումնական աշխատանքի ծավալը	9
11.	Ուսումնամեթոդական գրականության ապահովման քարտ.....	10
12.	Դասընթացի ուսումնամեթոդական քարտ.....	11
	12.1. Դասախոսությունների ուսումնամեթոդական քարտ	12
	12.2. Գործնական աշխատանքների /սեմինար պարապմունքների ուսումնամեթոդական քարտ.....	13
	12.3. Լաբորատոր աշխատանքների ուսումնամեթոդական քարտ.....	14
	12.4. Ինքնուրույն աշխատանքների ուսումնամեթոդական քարտ	15
13.	Դասընթացի նյութատեխնիկական միջոցների ապահովում.....	16
14.	Գնահատում.....	17
	14.1. Ուսանողների գիտելիքների ստուգում.....	18
	14.2. Հարցաշար.....	19
	14.3. Գնահատման չափանիշներ.....	19
15.	Դասընթացի համառոտ նկարագրիչ.....	20

ԲԱՑԱՏՐԱԳԻՐ

1. Դասընթացի դերը և տեղը կրթական ծրագրում¹.

«Հայ և համաշխարհային ճարտարապետություն» առարկայի ուսումնամեթոդական փաթեթը կազմված է բակալավրի հիմնական կրթական ծրագրով **011401.11.6 «Կերպարվեստ»** մասնագիտության կրթական չափորոշիչների հենքով կազմված ուսումնական պլանի պահանջների, առարկայի բաղադրիչների հիման վրա և նպատակաուղղված է բակալավրական կրթության կազմակերպման, դասավանդման որակի բարձրացմանը:

2. Առարկայական փաթեթը կարգավորում **«Հայ և համաշխարհային ճարտարապետություն»** առարկայի ուսումնամեթոդական նյութերով ապահովման, պարբերաբար թարմացման, գիտաձյուղի նոր մոտեցումների ոգուն համապատասխանեցման գործընթացը, նպաստում է ուսանողի անհատական և ինքնուրույն աշխատանքի արդյունավետության բարձրացմանը, ուսանողի գիտելիքի բարձրացմանը:

2. Դասընթացի նպատակը և խնդիրները.

դասավանդման հիմնական նպատակն է. ուսանողների ծանոթացնել հայ և համաշխարհային պատմության հիմնական խնդիրներին, նրանց զարգացման օրինաչափություններին: Ուսանողներին զինել գեղարվեստական մշակույթի համակողմանի գիտելիքներով՝ նպաստելով ազգգրնակչության համակողմանի, ներդաշնակ զարգացմանը, դաստիարակելով գեղարվեստական մտածելակերպով և բարոյապես առողջ քաղաքացիներ, պատրաստ հայրենիքի բարգավաճմանն ու մշակույթի հզորացմանը:

3. Դասընթացի խնդիրներն են. Դասընթացի խնդիրն է.

«Համաշխարհային մշակույթի պատմություն», դասընթացի յուրացման ընթացքում կոնկրետանում են պատկերացումները առաջիկա աշխատանքի նպատակների, խնդիրների, բովանդակության վերաբերյալ, ցանկալի արդյունքին հասնելու մեթոդների մասին: Սովորողների մոտ ձևավորել, դասընթացների ժամանակ ստացած գիտելիքները տեսականորեն զարգացնելու և գործնականում կիրառելու ունակություններ:

3.1. Դասընթացին մասնակցելու նախնական մուտքային գիտելիքները,

¹ Ներկայացվում է դասընթացի կարևորությունը տվյալ կրթական ծրագրի խնդիրների լուծման հարցում և տեղը ուսումնական պլանում ըստ կրթաբլոկների

կարողությունները և հմտությունները /դասընթացները/

«Հայ և համաշխարհային ճարտարապետություն» դասընթացին մասնակցելու կարևոր նախապայման է ուսանողների գիտելիքների և հմտությունների առկայությունը **011401.11.6** «Կերպարվեստ» մասնագիտության բակալավրի կրթական ծրագրում ուսուցանվող ժամանակակից արվեստ, հայ արվեստ և ճարտարապետություն դասընթացներից:

4. Դասընթացը ձևավորում է հետևյալ կրթական վերջնարդյունք(ներ)² և /կամ կոմպետենցիաները.

«Հայ և համաշխարհային կերպարվեստի պատմություն» դասընթացի ուսումնասիրման արդյունքում ուսանողի ակնկալվող վերջնարդյունքներն են.

ուսանողը պետք է իմանա.

- ✓ ծանոթություն տարբեր ոճային և գեղարվեստական ուղղություններին
- ✓ հանրաճանաչ ստեղծագործությունների վերլուծություն
- ✓ տեսական գիտելիքների գործնական կիրառում
- ✓ ընդհանրացման կարողություններ

ուսանողը պետք է կարողանա.

- Տիրապետի մասնագիտական գիտելիքները խորացնելու և փոխանցելու
- Պատկերացում կազմի ուսումնական խնդրի լուծման մեթոդին,
- Կատարի ուսումնական խնդրի լուծման ճիշտ ընտրություն,
- Կկարողանա ձեռք բերված կարողությունները կիրառել ուսումնական, աշխատանքային գործընթացներում

ուսանողը պետք է տիրապետի.

- մասնագիտական գիտելիքները խորացնելու և փոխանցելու,
- նոր գաղափարներ առաջ քաշելու,
- որակի մասին հոգացություն,
- թիմում աշխատելու,
գնահատման գործիքների կիրառելու և նախագիծ պլանավորելու իրականացնելու

Դասընթացի ուսումնասիրման արդյունքում ուսանողը ձեռք կբերի հետևյալ կոմպետենցիաները.

Ա)Շնորհանրական կոմպետենցիաներ

Գործիքային կոմպետենցիաներ (ԳԿ)[՝]

- վերլուծության և համադրության կարողություն (ԳԿ -1),

² <http://www.vsu.am/karg/ararkayakan-nkaragir-17.pdf>

Լրացվում է «Առարկայի նկարագրի մշակման ռազմավարության» կոմպետենցիաների ցանկին համապատասխան:

- կազմակերպչական կարողություն (պլանավորում,
- կազմակերպում, ղեկավարում, վերահսկում) (ԳԿ-2),
- հենքային ընդհանուր գիտելիքների տիրապետում (ԳԿ - 3),
- պետական լեզվով հաղորդակցվելու կարողություն (ԳԿ - 4),
- համակարգչային տարրական հմտություններ (ԳԿ - 5),
- տեղեկույթը կառավարելու հմտություն (տեղեկույթի ձեռք բերում, համակարգում, վերլուծում)(ԳԿ - 6),
- որոշումներ կայացնելու կարողություն (ԳԿ - 7),

Համակարգային կոմպետենցիաներ (ՀԳԿ)՝

- գիտելիքները գործնականում կիրառելու կարողություն (ՀԳԿ -1),
- հետազոտական կարողություն (ՀԳԿ -2),
- ուսումնառության կարողություն (ՀԳԿ -3),
- նոր իրավիճակներին հարմարվելու կարողություն (ՀԳԿ -4),
- ինքնուրույն աշխատելու կարողություն (ՀԳԿ -5),
- մասնագիտական գիտելիքները խորացնելու և փոխանցելու(ՀԳԿ -6),
- տրամաբանական նոր գաղափարներ առաջ քաշելու(ՀԳԿ -7),,
- որակի մասին հոգացություն(ՀԳԿ -8),
- թիմում աշխատելու(ՀԳԿ -9),
- գնահատման գործիքների կիրառելու(ՀԳԿ -10),
- նախագիծ պլանավորելու և իրականացնելու(ՀԳԿ -11),

Բ)Առարկայական (մասնագիտական) կոմպետենցիաներ (ԱԿ)

- Բնական, ճշգրիտ և հիմնարար գիտությունների և այլ առարկաների, առարկայական գիտելիքներին տիրապետելու կարողություն (ԱԿ -1),
- ծանոթ լինի ժամանակակից և հայ արվեստի գործիչների կյանքին և աշխատանքներին(ԱԿ -2),
- տեղեկացված լինի ժամանակակից կերպարվեստին, գիտական նվաճումներին (ԱԿ - մանկավարժական իրավիճակներն ու գործընթացները ըմբռնելու և օբյեկտիվ գնահատելու կարողություն(ԱԿ -11),
- ծագած տարաձայնությունները լուծելու կարողություն (ԱԿ -12),
- այլ անձանց հետ փոխգործակցելու, կոլեկտիվում նրանց հետ հաղորդակցվելու, տարբեր զարգացման և մտավոր մակարդակի տեր մարդկանց հետ համագործակցելու կարողություն(ԱԿ -13),

- մասնագիտական հարցերի շրջանակներում ընդունելի որոշումների հասնելու նպատակով բանակցություններ վարելու կարողություն (ԱԿ -14):
- ԱԿ -5 իմանա կերպարվեստի արտահայտչամիջոցների կիրառման մեխանիզմներն և ձևակերպման տեխնոլոգիաները
- ԱԿ -6 իմանա տարբեր դարաշրջանների ստեղծագործական առանձնահատկությունները

5. Դասընթացի դերը կրթական ծրագրի շրջանավարտների գիտելիքների, կարողությունների և հմտությունների ձևավորման հարցում ըստ աշխատաշուկայի պահանջների³.

«Հայ և համաշխարհային ճարտարապետություն» դասընթացից ձեռք բերված գիտելիքներն և հմտությունները շրջանավարտը կարող է կիրառել մասնագիտական գործունեության ընթացքում նաև մագիստրատուրայում կրթությունը շարունակելու, արվեստի բնագավառում գիտական հետազոտություններ կատարելու նպատակով:

6. Դասընթացի ծավալը, ուսումնական աշխատանքի տեսակները, արդյունքների ամփոփման ձևերը

Չափանիշ	Առկա ուսուցման համակարգ	Հեռակա ուսուցման համակարգ
Դասընթացի ընդհանուր աշխատատարությունը (կրեդիտ /ընդհանուր ժամաքանակ)	2 կրեդիտ/60ժամ	

Աշխատանքի տեսակը	Ժամաքանակ				Ժամաքանակ			
	7-րդ							
Դասախոսություն	10							
Գործնական աշխատանք	18							
Սեմինար պարապմունք								
Լաբորատոր աշխատանք								
Ինքնուրույն աշխատանք	32							
Ընդամենը	60							
Ընդամենը								

³ Նշվում է, թե տվյալ դասընթացի յուրացման, ամփոփման արդյունքում ձեռքբերված գիտելիքները, հմտությունները և կարողությունները աշխատաշուկայի որ բնագավառներում և ոլորտներում կարող է շրջանավարտը կիրառել

Ստուգման (ստուգաթիվ/ընթացիկ քննություն)	ձևը	ստ							
--	-----	----	--	--	--	--	--	--	--

7. Ուսումնական աշխատանքների տեսակները⁴.

- **Դասախոսությունը** դասախոսի կողմից դասընթացի ծրագրի շրջանակներում գիտական-տեղեկատվական թեմայի վերաբերյալ տրամաբանորեն կառուցված, հետևողական ու պարզ խոսքի շարադրանքն է, որի նպատակն է ուսանողին տալ համապարփակ գիտելիքներ: Դասախոսը վերլուծում, մեկնաբանում է թեմայի առավել կարևոր, դժվար ընկալելի, հանգուցային հարցերը: Դասախոսությունը ուսանողի առջև ուրվագծվող գիտական մի ճանապարհ է, որը նա կարող է միայն անցնել գիտական գրականության ընթերցանության, ուսումնական բնույթի այլ պարապմունքների և ինքնուրույն կատարած աշխատանքների շնորհիվ: Դասախոսը պետք է խթանի ուսանողի ակտիվ իմացաբանական գործունեությունը, նպաստի նրանց ստեղծագործական մտածողության ձևավորմանը: Ուսանողը նույնպես պետք է լինի դասախոսության ակտիվ մասնակից: Ուսանողը դասախոսությանը ներկայանալուց առաջ պետք է ծանոթացած լինի տվյալ դասին ներկայացվող թեմային, որպեսզի կարողանա մասնակցել ուսումնական գործընթացին:
- **Գործնական աշխատանքների** ժամանակ ուսանողը կատարում է լսարանային աշխատանք՝ դասախոսի անմիջական ղեկավարման ներքո: Գործնական պարապմունքները անցկացվում են գործնական խնդիրների լուծման, առաջադրանքների իրականացման, թեստերի, իրավիճակային վերլուծությունների, գործարար խաղերի, խմբային աշխատանքների, տնային առաջադրանքների, ուղեղային զրոհների, ինտերակտիվ ուսուցման միջոցով՝ տեսական գիտելիքները կիրառելու, գործնական ունակությունների և հմտությունների ձեռքբերման և ամրապնդման նպատակով: Դասախոսն առաջադրում է գործնական պարապմունքների թեման, նպատակը, խնդիրները, այն հարցերը, որոնք պետք է լուծել գործնական պարապմունքի ընթացքում, գործնական պարապմունքի անցկացման մեթոդները և պատասխանում է ուսանողների տված հարցերին:
- **Ինքնուրույն աշխատանքը** ուսանողների ուսումնական, գիտահետազոտական աշխատանքն է, որն իրականացվում է դասախոսի առաջադրանքով և մեթոդական ղեկավարությամբ, բայց առանց նրա անմիջական ղեկավարության:

Ինքնուրույն աշխատանքի տեսակներն են⁵

- **Ռեֆերատ** – ուսանողների ինքնուրույն գրավոր, որտեղ ուսանողը շարադրում է որևէ հարցի կամ թեմայի էությունը՝ հենվելով գրական աղբյուրների վրա (դասագրքեր, ձեռնարկներ և այլն):
- **Կլոր սեղան** – ինքնուրույն աշխատանքի ձևին բնորոշ է թեմատիկ բանավեճի համադրումը խմբային աշխատանքի հետ:
- **Գունկրետ իրավիճակների վերլուծություն** – ուսանողների ակտիվ գործունեության կազմակերպման ամենարդյունավետ և տարածված ձևերից մեկն է, որը զարգացնում է մասնագիտական և կեցությանը վերաբերող տարբեր հարցերի վերլուծության կարողությունը:
- **Ինքնուրույն աշխատանք համացանցում** – նոր տեղեկատվական տեխնոլոգիաները

⁴ Թողել այն տեսակը, որը տվյալ դասընթացի դասավանդման համար նախատեսված է: Դասավանդողը կարող է նկարագրությունը փոխել կամ լրացումներ կատարել:

⁵ Թողել այն տեսակը, որը տվյալ դասընթացի դասավանդման համար նախատեսված է: Դասավանդողը կարող է նկարագրությունը փոխել կամ լրացումներ կատարել:

կարող են օգտագործվել հետևյալ նպատակներով՝ համացանցում անհրաժեշտ տեղեկատվության որոնման համար, երկխոսություն համացանցում, թեմատԳԿ ցանցային էջերի օգտագործում:

- **Աշխատանքային տեսք** – նախատեսված է ուսանողների ինքնուրույն աշխատանքների համար և թույլ է տալիս գնահատել ուսումնական նյութի յուրացման աստիճանն ուսանողների կողմից:
- **Զեկույց** – որևէ գիտական կամ հետազոտական թեմայի շուրջ կատարած եզրակացությունների, ստացած արդյունքների ներկայացում ուսանողի կողմից:
- **Հարցազրույց** – վերահսկողության միջոց, որը կազմակերպվում է որպես հատուկ զրույց դասավանդողի և ուսանողների միջև՝ կապված այնպիսի թեմայի հետ ինչպիսին կարգապահությունն է, և նախատեսված է հստակեցնել ուսանողների գիտելիքների շրջանակը կոնկրետ թեմայի, հարցի վերաբերյալ:

8. Դասավանդման մեթոդներն են՝⁶ հիմնահարցային դասախոսություն, դասախոսություն-երկխոսություն, դասախոսություն-քննարկում, գործնական աշխատանք՝ անհատական աշխատանք, գործնական աշխատանք՝ խմբային աշխատանք, ուսուցում գործողությամբ (action learning), իրավիճակային խնդիրների վերլուծություն, գործարար խաղեր:

9. Ուսումնառության մեթոդներն են՝⁷ թիմային քննարկում, իրադրությունների վերլուծություն, հրահանգների կազմում, աղյուսակների և դասակարգման համեմատման և համակարգման սխեմաների կազմում, փորձի/հետազոտության արդյունքների վերաբերյալ եզրակացության ներկայացում:

---

⁶ Ներկայացված են օրինակներ: Դասավանդողը կարող է նկարագրությունը փոխել կամ լրացումներ կատարել:

⁷ Ներկայացված են օրինակներ: Դասավանդողը կարող է նկարագրությունը փոխել կամ լրացումներ կատարել:

10. Դասընթացի համառոտ բովանդակությունը, ուսումնական աշխատանքի ծավալը՝ ըստ բաժինների և թեմաների⁸.

h/h	Թեմա (բաժին)	Ուսումնական աշխատանքի ժամաքանակն ըստ տեսակների				
		դասախոսություն	սեմինար պարամունք	գործնական աշխատանք	լաբորատոր աշխատանք	Ինքնուրույն աշխատանք
IV կուրս I կիսամյակ						
1	Հայ արվեստը 16-17-րդ դարերում	2		4		8
2	Հայ արվեստը 17-րդ դարի երկրորդ կեսի և 18-րդ դարում	2		6		8
3	Ճարտարապետական դպրոցները Հայաստանում	2		6		8
4	Վասպուրականի ճարտարապետությունը	4		6		8
5	Ընդամենը	10		18		32

11. Ուսումնամեթոդական գրականության ապահովման քարտ

h/h	Անվանումը/հեղինակ	Հրատարակության
-----	-------------------	----------------

⁸ Նման է օրացուցային պլանին

		տարի
Պարտադիր գրականություն (ՊԳ)		
1.	Любимов Л. -<<Искусство древнего мира>> -1995г.	
2.	Дмитрева Н. - <<Краткая история искусства >> - 2001г.	
3.	Առաքելյան Բ. " Ակնարկներ Հին Հայաստանի արվեստի պատմության ",	Երևան, 1976թ.
4.	Հակոբյան Հ. " Վասպուրականի մանրանկարչություն ",	Երևան, 1976-77թթ.
5.	Ղազարյան Մ. " Հայ կերպարվեստը XVII –XVIII ", Երևան, 1974թ.	Երևան, 1974թ.
6.	Մարտիկյան Ե. " Հայ կերպարվեստի պատմություն ",	Երևան, 1971-83թթ.
7.	Հարությունյան Վ. ' „Ժամանակակից արվեստ,,	Երևան, 1975թ.
8.	Իգիթյան Հ. " Ժամանակակից հայ կերպարվեստ " Երևան 1988թ.	Երևան 1988թ.
9.	. Любимов Л. -<<Искусство древнего мира>> -1995г.	
Լրացուցիչ գրականություն(ԼԳ)		
1.	Խաչատրյան Շ. " կերպարվեստի տեսություն ",	Երևան, 1989թ
Համացանցային տեղեկատվական պաշարներ (ՀՏՊ)/ Էլեկտրոնային աղբյուրներ (ԷԱ)		
1.	www clasical net	2016 ր
2.	www lyricist com.	2017 ր
3.	https://www.youtube.com/watch?v=H8kdYnFEHHI&ab_channel=akademika	2007 ր
4.	https://www.youtube.com/watch?v=H8kdYnFEHHI&ab_channel=akademika	2011 ր

11. Դասընթացի ուսումնամեթոդական քարտ

11.1. Դասախոսությունների ուսումնամեթոդական քարտ

h/h	Թեմա	Ուսումնասիրվող հարցեր	Ժամաքանակ	Գրականություն ⁹
4-րդ կուրս, I կիսամյակ				
1.	Հայ արվեստը 16-17-րդ դարերում	Հայ և համաշխարհային արվեստի մեկնակետը եւ արվեստային շարժումները	2	Դասախոսական նյութեր4,5,6
2.	Հայ արվեստը 17-րդ դարի երկրորդ կեսի և 18-րդ դարում	Հայ և համաշխարհային արվեստի մեկնակետը եւ արվեստային շարժումները	2	Դասախոսական նյութեր4,5,6
3.	Ճարտարապետական դպրոցները Հայաստանում	Հայ և համաշխարհային արվեստի մեկնակետը եւ արվեստային շարժումները	2	Դասախոսական նյութեր4,5,6
4.	Վասպուրականի ճարտարապետությունը	Հայ և համաշխարհային արվեստի մեկնակետը եւ արվեստային շարժումները	2	Դասախոսական նյութեր4,5,6
5.	Հայ արվեստը 16-17-րդ դարերում	Հայ և համաշխարհային արվեստի մեկնակետը եւ արվեստային շարժումները	2	Դասախոսական նյութեր4,5,6

11.2. Գործնական աշխատանքների /սեմինար պարապմունքների ուսումնամեթոդական քարտ

⁹ Ըստ 12-րդ կետում նշված ցանկի, օր.՝ ՊԳ 1, ԼԳ 2 և այլն

h/h	Թեմա	Ուսումնասիրվող հարցեր	Ժամաքանակ	Ստուգման ձևը	Գրականություն ¹⁰
4-րդ կուրս, I կիսամյակ					
1.	18-րդ դարի Եվրոպական մշակույթը	Հայ և համաշխարհային արվեստի մեկնակետը եւ արվեստային շարժումները	4	Միավորային գնահատում:	ՊԳ-1,2,3,4 ԼԳ-1,2
2.	Գեղարվեստական հոսանքներ և ոճեր Եվրոպական արվեստում	Հայ և համաշխարհային արվեստի մեկնակետը եւ արվեստային շարժումները	4	Միավորային գնահատում:	ՊԳ-1,2,3,4 ԼԳ-1,2
3.	Գեղարվեստական հոսանքներ և ոճեր Եվրոպական արվեստում	Հայ և համաշխարհային արվեստի մեկնակետը եւ արվեստային շարժումները	4	Միավորային գնահատում:	ՊԳ-1,2,3,4 ԼԳ-1,2
4.	Ճարտարապետության զարգացումը Հայաստանում	Հայ և համաշխարհային արվեստի մեկնակետը եւ արվեստային շարժումները	4	Միավորային գնահատում:	ՊԳ-1,2,3,4 ԼԳ-1,2
5.	19-րդ դարի սկզբի Եվրոպական ճարտարապետությունը	Հայ և համաշխարհային արվեստի մեկնակետը եւ արվեստային շարժումները	4	Միավորային գնահատում:	ՊԳ-1,2,3,4 ԼԳ-1,2

¹⁰ Ըստ 12-րդ կետում նշված ցանկի, օր.՝ ՊԳ 1, ԼԳ 2 և այլն

6.	20-րդ դարի սկզբի Եվրոպական ճարտարապետությունը	Հայ և համաշխարհային արվեստի մեկնակետը եւ արվեստային շարժումները	6	Միավորային գնահատում:	ՊԳ-1,2,3,4 ԼԳ-1,2
----	---	---	---	-----------------------	----------------------

11.3. Ինքնուրույն աշխատանքների ուսումնամեթոդական քարտ

h/h	Ինքնուրույն աշխատանքի թեմաները	Ուսումնասիրվող հարցեր	Աշխատանքի տեսակը ¹¹	Ներկայացման ժամկետները	Ստուգման ձևը	Գրականություն ¹²
4-րդ կուրս, I կիսամյակ						
1.	Արևմտյան Եվրոպայի միջնադարյան արվեստ:	Արվեստի նմուշների համառոտ նկարագրություն	<u>Ինքնուրույն աշխատանք համացանցում</u>	Սեպտեմբեր Հոկտեմբեր	Բանավոր	ՀՏՊ-1,2,3,4 ԼԳ-1,2
2.	Հայկական ճարտարապետությունը	Գոթական արվեստ	<u>Ռեֆերատ</u>	Նոյեմբեր Դեկտեմբեր	Բանավոր	ՀՏՊ-1,2,3,4 ԼԳ-1,2

12. Դասընթացի նյութատեխնիկական միջոցների ապահովում¹³

Ռեսուրսի անվանումը	Ռեսուրսի անվանումը, քանակը, նկարագրությունը (անհրաժեշտության դեպքում)
Լսարան (հատուկ կահավորմամբ)	Դասախոսությունների, գործնական պարապունքների ժամանակ դիդակտիկ նյութերի, նկարների, ուսումնագիտական տեսաֆիլմերի, գծապատկերների ցուցադրում:
Սարքեր, սարքավորումներ	Ուսանողի աշխատանք համակարգչի հետ:

¹¹ Տես 7-րդ կետի հինգերորդ պարբերությունը

¹² Ըստ 12-րդ կետում նշված ցանկի, օր.՝ ՊԳ 1, ԼԳ 2 և այլն

¹³ Նշվում են սարք-սարքավորումների, համակարգչային ծրագրերի նկարագրությունները և քանակը, որոնք անհրաժեշտ են տվյալ դասընթացի ուսումնական գործընթացը կազմակերպելու համար

Գործնական	Դասընթացին պահանջվող նյութեր:
Այլ	

13. Գնահատում

Համալսարանում գործում է բակալավրիատի, մագիստրատուրայի և ասպիրանտուրայի ուսանողների գիտելիքների պարբերական ստուգման և գնահատման բազմագործոնային համակարգ, որի կիրառման հիմնական նպատակներն են՝

- կազմակերպել ուսումնառության համաչափ աշխատանքային գործընթաց, ապահովել գիտելիքների համակողմանի ստուգում, խթանել ուսանողի ինքնուրույն աշխատանքը,
- իրականացնել ինքնուրույն առաջադրանքների, ընթացիկ ստուգումների (ստուգարքներ և քննություններ), ուսումնական գործընթացի այլ բաղադրիչների հաշվառում հետադարձ կապի արդյունավետ մեխանիզմների ներմուծման միջոցով՝ ի նպաստ ուսումնառության գործընթացի բարելավման:

Համալսարանում գնահատման գործընթացը կանոնակարգվում է համաձայն գործող կարգի¹⁴:

13.1. Գիտելիքների ստուգման և գնահատման բաղադրիչներն են՝

- գործնական (սեմինար) և լաբորատոր աշխատանքների ընթացքում նրա ակտիվության և հմտությունների հաշվառում և գնահատում ընթացիկ ստուգումների միջոցով՝ առավելագույնը գումարային 40 միավոր,
- ինքնուրույն աշխատանքների (անհատական առաջադրանքներ) հաշվառում և գնահատում առավելագույնը գումարային 20 միավոր,
- դասընթացի ենթաբաժինների և ծրագրով նախատեսված այլ առաջադրանքների կատարման և յուրացման ընթացիկ ստուգում և գնահատում կիսամյակի ընթացքում (ընթացիկ քննություններ կամ ստուգարքներ)՝ առավելագույնը գումարային 40 միավոր,
- ստուգման արդյունքների ամփոփում գնահատման նշված բաղադրիչների արդյունքների հիման վրա և դասընթացի արդյունարար գնահատականի ձևավորում՝ առավելագույնը գումարային 100 միավոր:

13.2. Ուսանողների գիտելիքների ստուգում.

Դասընթացն ամփոփվում է՝

2-րդ կիսամյակում 2 ընթացիկ ստուգում՝ մինչև 20-ական միավոր (գումարային մինչև 40 միավոր):

Քննությամբ ամփոփվող դասընթացն ավարտվում է կիսամյակի 2 քննության

---

¹⁴«Վանաձորի Հ. Թումանյանի անվան պետական համալսարան» հիմնադրամի ուսանողների գիտելիքների ստուգման, գնահատման և հաշվառման կանոնակարգ» (ընդունված ՎՊՀ-ի գիտական խորհրդի կողմից 30.06.2022թ.),

միջոցով և մյուս բաղադրիչների գնահատումների արդյունքներով:

Ստուգարքով ամփոփվող դասընթացն ավարտվում է կիսամյակի ընթացքում ուսումնական նյութի յուրացման աստիճանը որոշող 2 ընթացիկ ստուգումների և մյուս բաղադրիչների գնահատումների արդյունքներով:

13.3. Հարցաշար (ըստ ծրագրի)

- Հայ մշակույթը Հին աշխարհում:
- Հայ արվեստը միջնադարում 4-8-րդ դարեր:
- Հայկական մանրանկարչությունը միջնադարում:
- Հակոբ Հովնաթանյանի ստեղծագործությունը:
- Խաչքար:
- Միջնադարյան հայ արվեստի կոթողները:
- 7-ից 10-րդ դարի հայ ճարտարապետությունը:
- Կիլիկիան մանրանկարչության վարպետները:
- Միջնադարյան մանրանկարչության դպրոցները:
- 10-րդ դարի հայկական վերածնունդը:
- Հին Հունաստանի արվեստի դասական շրջանը:
- Բարձր Վերածնունդը Իտալիայում:
- Մ. Սարյանը 20-րդ դարի հայ կերպարվեստի հիմնադիր
- Հին Հունաստանի քանդակագործությունը

a. **Չնահատման չափանիշները¹⁵.**

- Տեսական գիտելիքները –բանավոր:
- Գործնական աշխատանքները – բանավոր:

1-ին կիսամյակ – 2 կրեդիտ – 2 ստուգում (1-ին ստուգում առավելագույնը՝ 20 միավոր, 2-րդ ստուգում առավելագույնը՝ 20 միավոր):

- Ինքնուրույն աշխատանքը – գրավոր/բանավոր:

1 ինքնուրույն աշխատանքի համար առավելագույնը՝ 20 միավոր:

---

¹⁵ Լրացվում է ըստ ամբիոնի /դասախոսի որոշման

**«ՎԱՆԱԶՈՐԻ Հ. ԹՈՒՄԱՆՅԱՆԻ ԱՆՎԱՆ ՊԵՏԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆ»
ՀԻՄՆԱԴՐԱՄ**

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ՆԿԱՐԱԳՐԻՉ

Մասնագիտություն՝ 011401.00.6 ՄԱՍՆԱԳԻՏԱԿԱՆ ՄԱՆԿԱՎԱՐԺՈՒԹՅՈՒՆ
/դասիչ, մասնագիտության լրիվ անվանումը/

Կրթական ծրագիր՝ 011401.11.6 - «Կերպարվեստ»
/դասիչ, մասնագիտության լրիվ անվանումը/

Որակավորման աստիճան՝ Մանկավարժության բակալավր
/բակալավր, մագիստրատուրա/

Վանաձոր 2023

Առկա ուսուցման համակարգ

Դասընթացի թվանիշը, անվանումը	ԱՍ/բ-044 - Հայ և համաշխարհային ճարտարապետության պատմություն			
Դասընթացին հատկացվող կրեդիտը	2 կրեդիտ			
Ուսումնառության տարի / կիսամյակ	4-րդ տարի, 7 -րդ կիսամյակ			
Ժամերի բաշխումը	Լսարանային	28	Դասախոսություն	10
			Սեմինար	
			Լաբորատոր աշխատանք	
			Գործնական աշխատանք	18
	Ինքնուրույն	32		
	Ընդամենը	60		
Ստուգման ձևը	Ստուգաբք			
Դասընթացի նպատակը	<p>Մշակույթի պատմությունը լայն ընդգրկում ունի և իր ամբողջությամբ համապատասխան դրսևորում չի ստացել բուհական ծրագրերում: Ուշադրությունից դուրս են մնացել հատկապես կերպարվեստի մարզը / խոսքը ոչ մասնագիտական ֆակուլտետների մասին և /, ճարտարապետությունը, թատրոնն ու կինոն, երաժշտությունը: այժմ հիշյալ առարկաններն իրենց ազգային բնույթով դասավանդվելու են մանկավարժական ինստիտուտների բոլոր ֆակուլտետներում :</p> <p>Այդ բարենպաստ հնարավորությունը, սակայն, արվեստի պատմությունը դասավանդող մասնագետներին կանգնեցնում է մի անակնկալ բարդության առջև: Բանն այն է , որ ազգային արվեստի պատմության բուհական որևէ ծրագիր առայսօր գոյություն չունի: Իսկ դա կարող է հանգեցնել անցանկալի հետևանքի` խառնաշփոթության: Մեր կողմից առաջարկվող ծրագիրը փաստորեն, փորձ է` լրացնելու այդ բացը և օգնելու դասախոսներին ու դպրոցի մանկավարժներին, արվեստի պատմության դասընթացի հարցերում ճիշտ կողմնորոշվելու համար:</p> <p>Ծրագիրը կազմվելիս նկատի ենք ունեցել դրանից օգտվելու հնարավոր տարբերակները: Այսպես, մանկավարժական ինստիտուտների այն ֆակուլտետներում, որտեղ կերպարվեստի պատմությունը, որպես մասնագիտական առարկա, անցնում են ոչ պակաս, քան 3-4 ուսումնական տարի, և ուր ժամերի ընդհանուր քանակը 200-ից ավելի է, ծրագիրը կարող է նպաստել նյութի համակողմանի մատուցմանը: Դա համապատասխանում է ուսումնական պլանով նախատեսված ժամերի քանակին:</p> <p>Ճարտարապետության պատմության ուսումնասիրությունը մենք սկսում ենք ժամանակագրական և տեղանքային բաժանումով: Սկսելով հայկական լեռնաշխարհի ճարտարապետության զարգացման ուսումնասիրությունից` մենք այն դիտում ենք մինևույն ժամանակաշրջանի համաշխարհային ճարտարապետության պատմության կոնտեքստում, մինևույն ժամանակ համեմատություններ տանելով և մատնանշելով ինչպես ճարտարապետական ազդեցությունները, այնպես էլ տեղային առանձնահատկությունները, ինչպիսիք հատուկ են միայն տվյալ քաղաքակրթությանը: Հայ ճարտարապետության ուսումնասիրությունը սկսելով միջնադարից հասնում ենք մինչև 20-</p>			

	<p>րդ դարի Հայաստանի ճարտարապետական կարևորագույն հուշարձանների ուսումնասիրության պատմությանը, այսպիսով ուսանողին բավարար պատկերացում տալով հայ արվեստի և ճարտարապետության զարգացման ընթացքի վերաբերյալ:</p>
<p>Դասընթացի վերջնարդյունքները</p>	<p>Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը.</p> <p><i>Գիտելիք</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Իմանա ճարտարապետության պատմությունն առարկան, նպատակը, խնդիրները: • Առարկայի տեղը արվեստաբանական գիտությունների համակարգում, առարկայի ինտեգրատիվ բնույթը: • Կարողանա ճարտարապետության պատմությունը ներկայացնել մշակութային միջոցառումների, բանավեճերի ընթացքում: • Կարողանա տարբերակել ճարտարապետական ոճական առանձնահատկությունները: <p><i>Չմտություն</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • ծանոթություն տարբեր ոճային և գեղարվեստական ուղղություններին, • հանրահռչակ ստեղծագործությունների վերլուծություն, • տեսական գիտելիքների գործնական կիրառում, • ընդհանրացման կարողություններ, <p>պատմական ժամանակաշրջանների ընդհանրացումների կարողություն</p> <ul style="list-style-type: none"> • գեղարվեստական ստեղծագործությունների վերլուծություն, • գեղարվեստական ուղղությունների, ոճերի առանձնահատկությունների ընդհանրացում, • տարբեր դարաշրջանների արվեստի գործերի և արվեստագետների ստեղծագործությունների համեմատական վերլուծություն, • ինքնուրույն եզրահանգումներ կատարելու կարողություն
<p>Դասընթացի բովանդակությունը</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. ճարտարապետության սկզբնավորումը հայկական լեռնաշխարհում 2. Հայաստանի ճարտարապետությունը /13-15-րդ դդ/ 3. Անտիկ ժամանակաշրջանի ճարտարապետական առանձնահատկությունները և տաճարային տիպերը 4. Միջնադարյան ճարտարապետությունը, Քրիստոնեության ընդունումը և ազդեցությունը ճարտարապետության զարգացման վրա. Բյուզանդիա: 5. Հին աշխարհի ճարտարապետության պատմությունը. Եգիպտոս, Շումեր, Բաբելոն, Ասորեստան 6. Գոթական ճարտարապետության ձևավորումը և զարգացումը Ֆրանսիայում, Գերմանիայում և Անգլիայում:
<p>Գնահատման մեթոդները և չափանիշները</p>	<p><b>ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԵՐՋՆԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԻՆ ՀԱՍՆԵԼՈՒ ԸՆԹԱՑՔԻ ԳՆԱՀԱՏՈՒՄ`</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>▪ գործնական (սեմինար) և լաբորատոր աշխատանքների ընթացքում նրա ակտիվության և հմտությունների հաշվառում և գնահատում ընթացիկ ստուգումների միջոցով` առավելագույնը գումարային 40 միավոր, ▪ ինքնուրույն աշխատանքների (անհատական

առաջադրանքներ) հաշվառում և գնահատում առավելագույնը գումարային 20 միավոր,
 ■ դասընթացի ենթաբաժինների և ծրագրով նախատեսված այլ առաջադրանքների կատարման և յուրացման ընթացիկ ստուգում և գնահատում կիսամյակի ընթացքում (ընթացիկ քննություններ կամ ստուգարքներ)՝ առավելագույնը գումարային 40 միավոր,
 ■ ստուգման արդյունքների ամփոփում գնահատման նշված բաղադրիչների արդյունքների հիման վրա և դասընթացի արդյունարար գնահատականի ձևավորում՝ առավելագույնը գումարային 100 միավոր:

Ուսումնառության արդյունքների գնահատման 100-միավորանոց սանդղակ

Գնահատականը ըստ 5 բալանոց համակարգի	Գնահատականը ըստ 100 բալանոց համակարգի	Գնահատականը ըստ ECTS համակարգի
«Գերազանց» (5)	96-100	A+
«Գերազանց» (5)	91-95	A
«Գերազանց» (5)	86-90	A-
«Լավ» (4)	81-85	B+
«Լավ» (4)	76-80	B
«Լավ» (4)	71-75	B-
«Բավարար» (3)	67-70	C+
«Բավարար» (3)	62-66	C
«Բավարար» (3)	40-61	C-
«Անբավարար»	0-39	D
«Ստուգված»	40-100	S
«Չստուգված»	0-39	U

Գրականություն

Պարտադիր-

1. Любимов Л. - <<Искусство древнего мира>> -1995г.
2. Дмитрева Н. - <<Краткая история искусства >> - 2001г.
3. Առաքելյան Բ. «Ակնարկներ Հին Հայաստանի արվեստի պատմության», Երևան, 1976թ.
4. Հակոբյան Հ. «Վասպուրականի մանրանկարչություն», Երևան, 1976-77թթ.
5. Ղազարյան Մ. «Հայ կերպարվեստը XVII –XVIII», Երևան, 1974թ.
6. Մարտիրոսյան Ե. «Հայ կերպարվեստի պատմություն»,

	<p>Երևան, 1971-83թթ.</p> <p>7. Հարությունյան Վ. «Արա Սարգսյան», Երևան, 1975թ.</p> <p>8. Իգիթյան Յ. «Ժամանակակից հայ կերպարվեստ» Երևան 1988թ.</p> <p>9. Ստեփանյան Ս. «Հակոբ Կոչոյան»</p> <p>10. Խաչատրյան Շ. «Մարտիրոս Սարյան» Երևան 1981թ</p> <p>Լրացուցիչ-</p> <p>1. Առաքելյան Բ. «Ակնարկներ հին Հայաստանի արվեստի պատմության մ.թ.ա.6-3», Երևան 1976թ.</p> <p>2. Ավետիսյան Ա. «Հայական մանրանկարչության Գլաձորի դպրոցը», Երևան, 1981թ</p>
--	--